

LIBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Buzatu, Gheorghe

MAREȘALUL ANTONESCU ÎN FAȚA ISTORIEI/

Gheorghe Buzatu – București: Paul Editions, 2021

2 vol.

ISBN: 978-606-9703-48-9

Vol.2 - 2021. - ISBN 978-606-9703-48-9

Gheorghe Buzatu

MAREȘALUL ANTONESCU ÎN FAȚA ISTORIEI

VOLUMUL II

Redactare: *Mihaela Enache*

Nicoleta Petcu

Tehnoredactare: *Paul Editions*

Coperta: *Lucian Enache*

Paul Editions

Șos. Ștefan cel Mare nr. 15, Sector 2, București

www.pauleditions.ro

e-mail: pauleditions@gmail.com, office@pauleditions.ro,

vanzari@pauleditions.ro, nicoleta.petcu@pauleditions.ro,

mihaela.enache@pauleditions.ro

tel: 0730.660.427; 0731.884.583

Tipar: ARTPRINT

E-mail: office@artprint.ro

Paul Editions

„... Cred că nu mai este o singură clipă de pierdut	5
Alianții au fost avertizați!	10
Stalin dispus să negocieze cu opoziția	12
Opoziția admite să trateze cu U. R. S. S.	13
„Suntem hotărâți să trecem la acțiune”	15
Insistența opoziției pentru semnarea imediată a armistițiului	17
Alianții au fost avertizați!	19
Alianții au fost solicitați!	21
Alianții au fost solicitați!	22
Alianții au fost solicitați!	24
Mareșalul s-a adresat alianților!	25
Mareșalul s-a adresat alianților!	27
Mareșalul s-a adresat alianților!	28
Mareșalul dispus să semneze neîntârziat armistițiul	29
„... Actul de la 23 August nu s-a produs nici prea târziu, nici prea devreme”	33
Coroana contra secerii	50
„ Regele nu știe ce face!...”	53
„...Nu poate fi oprită națiunea printr-un cuvânt de onoare dat de cineva”	57
„...Atunci nu-mi lăsați decât o singură alternativă!”	61
„...Evenimentele decisive vor avea loc în România sâmbătă, 26 august 1944”	68
„...Astăzi fac pace! Gata, s-a terminat războiul!”	70
„... Hitler a avut pentru Mareșalul Antonescu cea mai mare stimă, chiar mai multă decât pentru Mussolini”	80
„...Ne-a silit să precipităm actul”	87
„Se va ști odată precum că ziua de 23 August eu am fixat-o în istorie!”	90
Relatări aproximative din epicentrul evenimentelor	102

„Maniu a spus că recunoaște și partidul comunist...”	110
„...Eu sunt soldat!”	116
În mod sigur domnul mareșal este reținut la Palat	118
Astfel s-a terminat domnia antoneștilor	127
„...Domnul mareșal urma să încheie armistițiul”	133
„...Știu că era vorba ca mareșalul să încheie armistițiul”	134
„...Domnul mareșal Ion Antonescu a fost foarte binevoitor în ceea ce privește armistițiul”	136
„Aceasta îmi este declarația pe care o dau, o semnez și o mențin”	141
„Domnule Mareșal nu vă rămâne să demisionați!”	165
Regele contra dictatorului	174
Ce s-a întâmplat în ziua de 23 August 1944?	176
Relatări din epicentrul evenimentelor	179
„Domnule mareșal, din înalt ordin, sunteți arestat!”	184
„Maior Dumitrescu, executarea!”	188
„Domnule mareșal, vă rog să mă urmați!”	198
Ion Antonescu țipa la noi că vrem să-l omorâm	201
Trebuia să fie gata sâmbătă, 26 august	206
„...Mă rog lui Dumnezeu să ferească țara de consecințele unui act necugetat”	211
„...Faceți acte cumpănite, în ceasul acesta când ni se poate prăbuși neamul!”	217
„Din înalt ordin regal...”	218
„Guvernul român va acorda armatei germane un termen de 15 zile...”	219
„De ce Antonescu nu m-a ascultat?! Eu știam că aceasta se va întâmpla”	221
Ziua cea neagră pentru Germania	224
Pagini inedite de „Jurnal”	231
„Căderea lui Antonescu nu a fost surprinzătoare numai pentru mareșal, ci și pentru Hitler...”	233
Pagini din „Jurnalul de război” al grupului de armate german „Ucraina de sud” de sub comanda generalului Friessner	235

Raport la Hitler: primele informații despre lovitura de stat din România	238
„Sunt în măsură să fac o relatare fidelă și completă”	240
Actul de la 23 August 1944	246
„Despre arestarea mareșalului Antonescu am fost informat”	251
Poporul român dorea pacea	254
Cum s-a ajuns la armistițiu	258
Declarații pentru presa străină	264
Cum s-a realizat lovitura de stat de la 23 August 1944	266
Până la sfârșit rușii au profitat	284
Lovitura de pumnal a trădătorilor	286
Ultimul episod al operațiunii „Autonomul”	291
Lovitura a fost plănuită pentru 26 august	295
România este gata să înceapă imediat discutarea condițiilor armistițiului	297
Trebuie oprită înaintarea trupelor sovietice!	300
„Impresia este că se întârzie semnarea armistițiului tocmai pentru că trupele sovietice să pătrundă pe întreg teritoriul român”	306
„Protestăm împotriva acestei atingeri aduse suveranității statului român”	308
„Am onoarea să vă aduc la cunoștință”	310
Mareșalul Antonescu - după arestare, prizonier la Moscova și procesul	312
Mareșalul în anchetă la ruși	316
„Eu am consemnat «Ultimul Cuvânt» al mareșalului”	318
Ultimele zile ale mareșalului Antonescu	328
„Sunt mândra de tine, fiul meu... Mori liniștit, istoria te va așeza acolo unde ai dreptul!”	331
Mareșalul Antonescu în fața plutonului de execuție	334
„Fără îndoială că Antonescu a fost indispensabil țării”	347
Calvarul Mariei Antonescu	350
DOCUMENTE ȘI MĂRTURII	365
Misiunea istorică a mareșalului Antonescu	367
33 de zile de război	370

Cruciada contra rusiei comuniste 1941-1944	375
„...Führerul a spus, de asemenea, că România Mare este deja creată...”	389
„Am spus fuhrerului că noi trebuie să luptăm pentru Basarabia și Bucovina”	393
Însemnări autobiografice	395
23 August 1944: pro și contra	397
23 August 1944	403
„Toți au fost de acord cu mine!...”	410
Mareșalul a primit asigurarea lui Hitler	415
România trebuie să intre în război!	418
„Am fost în... umbra mareșalului!”	421
SINE IRA ET STUDIO?	429
DIN ÎNDEMNURILE MAREȘALULUI ANTONESCU	455
ÎN LOC DE EPILOG	463
Să biruim lutul	465
LISTA SURSELOR	467

F. C. NANO:

„...CRED CĂ NU MAI ESTE O
SINGURĂ CLIPĂ DE PIERDUT“

(1914 august 6) Scrisoare a ministrului României la Stockholm, F. C. Nano, destinată lui Mihai Antonescu, titularul M.A.S. din București, pe tema modalităților și șanselor de desprindere a României din Axă.

6 august 1944
STRICT SECRET

Domnule vicepreședinte,

La ultimele dv. întrebări și comunicări îmi îngăduiesc să vă răspund foarte deschis, așa cum cer împrejurările dramatice ale zilelor de azi.

Cred a vă cunoaște destul de bine spre a nu mă teme că mi-o veți lua în nume de rău.

Nu știu și nici nu pot să aflu cu mijloacele de care dispun, ce anume se discută între dl. von Kleist și Legația sovietică, dacă se discută într-adevăr ceva. Însă faptul că nici la Berlin, nici aici germanii nu numai că nu ascund misiunea d-lui Kleist de a intra în legături cu rușii, dimpotrivă fac totul ca să fie cunoscută (locuiește la Grand Hotel), ar face să se creadă că este vorba de o sperietoare pentru aliații ei și pentru puterile apusene, care, precum v-am telegrafiat, a avut oarecare succes, izbutind să le neliniștească. Pe de altă parte, nici rușilor, desigur, nu le displace să se întărească părerea că pot oricând să se înțeleagă cu germanii, mai ales acum, în toiul crizei poloneze.

Forța împrejurărilor pare a împinge, deci, de pe acum Rusia și

Germania la o politică comună, chiar fără să se fi înțeles asupra ei. Căci este, cred, limpede că Rusia va avea numai de câștigat colaborând cu Germania, dar numai cu o Germanie atât de slăbită încât ar fi de fapt multă vreme cel puțin satelitul ei. Deci, după mine, o înțelegere de la egal la egal este, de la Stalingrad încoace, peste puțin: o înțelegere întemeiată pe concesii și subordonarea germană este însă cât se poate de firească. Când se va întâmpla, adică când Germania se va resemna, nu are pentru noi mare însemnătate, căci înlocuirea influenței germane în Balcani prin cea rusească, revanșa pentru 1940–41 va fi cea dintâi condiție pe care Germania va trebui s-o primească spre a căpăta condiții mai bune pentru ea însăși.

Deci Germania nu va putea nici să ne scape, nici să ne pedepsească. Tot ce va putea face este să se dezintereseze.

Nu cunosc, firește, la cât se ridică forțele germane la noi. Dar sunt convins că, dacă am ieși din război și s-ar adopta formula propusă de mine (de a le spune să părăsească țara în 15 zile), germanii ar prefera s-o facă ca să-și scape ce-l puțin trupele și materialul de război. Dacă ar refuza, ar trebui întâi să lupte cu rușii singuri și apoi și cu trupele noastre și, pe deasupra, le-ar trebui forțe mari ca să păzească podurile, șoselele, trecătorile, depozitele etc. Cu siguranță nu dispun de atâtea trupe și ar prefera să se retragă de bună voie (cu atât mai puțin ar putea să pună mâna pe putere la noi — cine s-ar revolta ca să lupte mai departe de partea germanilor? —), și în orice caz starea căilor noastre ferate și presiunea rusă i-ar împiedica să scoată măcar o baniță de grâu din România.

Deci nu am fi siliți să ne întoarcem armele împotriva lor; și dacă am ajunge acolo, totuși, ar fi vina lor, căci ei ar încălca suveranitatea noastră, refuzând să evacueze țara. Iar stricăciuni prea mari n-ar putea să facă în asemenea împrejurări. În orice caz, ar fi mult mai mici decât, acele pe care ni le-ar pricinui câteva luni de bombardamente aliate și trecerea tăvălugului rusesc luptând peste toată țara.

Firește că dezlegarea propusă nu ne va scăpa de jertfe și de primejdii — dar avem de ales între două rele și cred că este cuminte să alegem pe cel mai mic.

Cred că, după arbitrajul de la Viena și după ce ne-au împins la un război nenorocit, mai mult nu ne pot cere germanii, decât

de a le da putința să plece nestingheriți. Clauza care ne leagă să nu ieșim din război fără consimțământul lor n-are, firește, nicio valoare, căci, după câte îmi amintesc, ea este reciprocă, și cine își poate închipui că ei vor cere vreodată consimțământul nostru dacă se văd siliți să ceară pace?

Precum am arătat, nu cred că o schimbare de guvern să fie primejdioasă, dacă ea este făcută în taină și repede. Dar nici nu văd nevoia. Nimeni n-a cerut-o. Dimpotrivă, rușii s-au declarat gata să negocieze și cu guvernul de azi. De altfel, în Finlanda, chiar ei au dorit să negocieze cu mareșalul Mannerheim, care a condus trei războaie împotriva lor. Îmi îngădui să vorbesc foarte deschis: cred că judecata istoriei asupra guvernului va fi aspră tocmai dacă nu ieșim din război, de îndată ce ducerea lui mai departe strică mai mult decât ajută.

În împrejurările din toamna 1940 — vara 1941, nimeni nu ar fi făcut o altă politică decât aceea pe care am făcut-o. *Errare humanum est*. Dar odată ce soarta ne-a fost potrivnică, nu are rost să se nege faptele, ci, numai recunoscându-le și îndreptând greșeala în măsura putinței, adică salvând ce se mai poate salva, istoria o va ierta, mai mult chiar, va avea cuvinte de laudă pentru acei care vor fi avut tăria sufletească să facă un lucru pe cât de firesc, pe atât de rar.

Iar noi jertfe omenești nu ar învia cele din trecut.

Dacă acestea ar fi numai părerile mele, ele n-ar avea prea multă însemnătate. Însă, sunt cu mici deosebiri, și acelea ale diplomaților puterilor anglo-saxone. Așa că nu văd nici folosul de a încerca să justific acum un punct de vedere prin argumente, care au mai fost respinse încă acum câteva luni, la o vreme când germanii erau încă mult mai tari și, deci, argumentele la fel.

De altfel, îmi iau voie să amintesc din nou părerea pe care am arătat-o d-lui Barbul în ianuarie și d-lui C. Demetrescu în mai, și anume că dacă, cum cred, englezii și americanii refuză, de frica rușilor, să ne ia apărarea și ne trimit chiar ei mereu la ruși, nu câștigăm nimic; dimpotrivă, apelând mereu la ei, chiar indirect, căutând (căutăm — n. ed.) să justificăm (Churchill la 2 august a și spus, o dată mai mult, că trebuie să ne înțelegem cu rușii).

Amintesc că Semeov ne-a mai mustrat pe această temă. I-am răspuns atunci că era firesc să căutăm, cum e obiceiul, să ne folosim întâi de un mijlocitor. Dar această explicație nu poate fi repetată, după ce ni s-a arătat că supără.

LRDIS | We know books

Părerea mea v-o mărturisesc foarte deschis: sunt convins că cea mai mare greșeală pe care am putea s-o facem ar fi să fim surprinși de sfârșitul războiului în situația de azi, în care suntem învinuiți de a căuta numai să câștigăm timp și de a induce în eroare pe Aliați, numai fiindcă ținem de fapt cu germanii, chiar până a ne jertfi pe noi înșine. Ni se poate ierta poate să fi luptat pentru interesele noastre, dar nu pentru acelea ale Germaniei. Or, interesul nostru este să ieșim din război, odată ce el este pierdut, chiar dacă se grăbește astfel înfrângerea germană, și poate cu atât mai mult. Am aduce chiar un mare serviciu Germaniei, sau *cel puțin* poporului german! N-am nevoie să amintesc primejdia ca Transilvania de Nord să fie lăsată Ungariei, dacă ea iese din război înaintea noastră.

Ajung, deci, la următoarele concluzii:

Există un singur argument care ne-ar putea îndreptăți să luptăm mai departe: acel că, atât timp cât mai putem ține frontul, nu avem dreptul de a ceda de bună voie Basarabia și Bucovina, o renunțare care ni s-ar putea totdeauna obiecta mai târziu. Am putea deci:

1. Sau să răspundem *rușilor* că primim celelalte condițiuni (după ce ar fi fost întâi precizate și nu în defavoarea noastră), dar că Basarabia și Bucovina nu le putem ceda.

Aceasta ar însemna, firește, că am lupta mai departe, căci este sigur că rușii nu vor primi, dar cel puțin am putea susține că, dacă nu ieșim din război, suntem mârșăți numai în interesele noastre.

2. Sau să redactăm o declarație, formulată, firește, cu toată grija necesară, în care am arăta că recunoaștem că nu mai putem câștiga războiul, că guvernul nu poate deci să-și mai ia răspunderea unor noi și zadarnice jertfe omenești și că, deci, capitulăm fără condițiuni, potrivit declarației de la Moscova, în mâinile celor trei aliați. Am adăuga că știm, așa cum a declarat dl. Churchill la 22 februarie, că Alianții nu se recunosc legați de nici un legământ, ci numai de conștiința lor, că se va putea împăca cu alte principii decât cu acelea care au dictat Tratatul de la Paris, din octombrie 1920, Convenția pentru definirea agresorului din 1933, Charta Atlanticului etc. Deci ne punem soarta în mâinile marilor puteri, care au declarat de atâtea ori că luptă pentru dreptate, dreptul popoarelor de autodeterminare, sfințenia tratatelor, un trai mai bun pentru popoare etc.

Ar fi greu pentru Alianți de a ne impune, la încheierea păcii, condițiuni mai grele decât acelea care au fost și puse de ruși, sau pentru aceștia să nu păzească declarațiile lui Molotov din 2 aprilie fără condițiuni.

S-ar putea obiecta că atunci suntem la discreția lor. Însă asta am fi în orice caz, deci n-am pierde nimic (de fapt, față de ruși, cele câteva divizii lipsite de armament greu pe care le avem nu înseamnă mare lucru). În schimb, cum, odată ce am fi capitulat, nu am mai avea, nici formal, vreo putere militară, orice condițiuni ni s-ar pune, ele ar fi un „dictat” adevărat, ceea ce ne-ar da o situație mult mai bună mai târziu, dacă împrejurările s-ar schimba.

3. Sau să primim condițiunile rusești, căutând însă să căpătăm unele îndulciri. Pe de altă parte, timpul pare relativ prielnic tocmai acum, când germanii par a rezista ceva mai bine în Răsărit, în schimb înaintează mai repede anglo-saxonii.

Eu, unul, aș prefera soluția a doua. Însă orice soluție s-ar alege, cred că nu mai este o singură clipă de pierdut. Părerea este aci generală că germanii vor fi învinși în două luni cel mult, sau în orice caz respinși până la granițele lor unde ar mai putea rezista încă câțva timp. (Motivele n-am nevoie să le înșir).

Iertați-mă de a vă fi vorbit fără înconjur. M-am crezut dator față de conștiința mea să vă arăt părerile mele, întemeiate pe convingeri și impresii căpătate într-o altă țară neutră, deci unde propagandele se neutralizează mai mult sau mai puțin. Este drept că sunt, desigur, fapte și amănunte rezultate din convorbirile și negocierile noastre pe alte căi, pe care eu nu le cunosc și care pot schimba întrucâtva situația așa cum o văd eu. În acest caz o să țineți, desigur, seama de această împrejurare în judecarea inițiativei mele, la care m-a îmbărbătat convingerea căpătată că, departe de a vă supăra, aveți mintea destul de largă ca să vă placă să auziți păreri chiar deosebite de cele oficiale și să doriți să cunoașteți cât mai multe puncte de vedere, rămânând să alegeți din ele acele care v-ar părea de folos.

(ss) F. NANU

DIN ARHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEI ANTONESCIENE:

ALIAȚII AU FOST AVERTIZAȚI!

(1941 august 7). Telegrama lui Grigore Niculescu-Buzești, Director al Secției Cifru în cadrul M.A.S. din București, către George I. Duca, consilier al Legației române din Stockholm, cu recomandarea să negocieze cu ambasadoarea sovietică Alexandra Kollontay posibilitatea trecerii liniei frontului de către generalul Al. Aldea, în vederea semnării armistițiului cu Națiunile Unite

Către Stockholm

Spre a se face un pas înainte pentru ieșirea României din război, s-a decis trimiterea unui ofițer general pe lângă Armata Roșie. El va avea misiunea de a discuta cu Comandamentul sovietic coordonarea acțiunilor militare. Va fi investit cu puterile necesare și va aduce toate informațiile utile.

Ofițerul a fost desemnat în persoana generalului Aldea, care a mai negociat cu rușii în 1940. Generalul Aldea va reprezenta Frontul Național-Democratic, compus din partidele național-țărănesc, liberal, comunist și social-democrat. Această misiune are aprobarea M.S. Regelui, sub înalta supraveghere [a] căruia și în armonie cu scopurile urmărite de Frontul Național-Democratic se continuă, în sânul armatei, pregătirile în vederea ieșirii României din război.

Generalul va trece prin linia frontului. Punctul de trecere va fi indicat în scurt timp.

Rog a comunica imediat cele de mai sus d-nei Kollontay, cu rugămintea de a ne răspunde imediat dacă guvernul sovietic este de acord cu această misiune. De prisos de adăugat că generalul pleacă fără știrea guvernului. Este de interesul cauzei ca misiunea

sa rămâne secretă. Orice indiscreție, care ar face ca guvernul Antonescu să afle despre această misiune și mai ales să știe factorii pe care generalul îi reprezintă, ar compromite întreaga cauză.

Ești rugat a semnala d-nei Kollontay că lipsa oricărui răspuns la un plan atât de precis de colaborare, prezentat acum șase săptămâni, dezorientează pe factorii favorabili Aliatilor din România, care sunt puși, astfel, în imposibilitatea de a avea un minim de elemente de apreciere pentru a fixa modalitățile acțiunii noastre.

De asemenea, faptul că rușii nu ne-au acordat până acum beneficiul condițiilor ameliorate de armistițiu, consimțite de generalul Antonescu, constituie o descurajare care se adăugă dificultăților crescânde pe măsură ce trece vremea ce au de întâmpinat factorii ce doresc să-și poată asuma răspunderea unei schimbări a politicii României.

Buzești.

DIN ARHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEI ANTONESCIENE:

STALIN DISPUS SĂ NEGOCIEZE CU OPOZIȚIA

(1944 august 21). Telegrama lui George I. Duca destinată personal lui Grigore Niculescu-Buzești, informat despre ultimele probleme ridicate de sovietici la Stockholm înainte de-a se pronunța asupra „misiunii generalului Aldea” — trimiterea/primirea reprezentantului opoziției peste linia frontului din Moldova, pentru semnarea armistițiului României cu Națiunile Unite

URGENT

Guvernul sovietic dorește, înainte de a se putea rosti asupra misiunii generalului Aldea, să aibă câteva precizuni complimentare despre cei pe care d-sa îi reprezintă, adică asupra însemnătății noului front național-democratic.

1) Care este exact rolul și importanța politică a lui Tătărescu în sânul partidului liberal; de asemenea, care sunt legăturile sale cu regele?

2) Dacă există una sau mai multe personalități de mare influență care să aibă de spus un cuvânt hotărâtor în asociația frontului?

3) Dacă și care mai sunt partidele politice în afara frontului? Informațiunile pe care eu le-am putut da fiind incomplete, am rugat să aștepte răspunsul dvs. Înainte de a telegrafia la Moscova.

Acest răspuns este așteptat cu cea mai mare urgență.

No. 29

[DUCA]

DIN ARHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEI ANTONESCIENE:

OPOZIȚIA ADMITE SĂ TRATEZE CU U.R.S.S.

(1944 august 14) Telegrama lui Grigore Niculescu-Buzești către George I. Duca, la Stockholm, cu răspunsuri la chestionările cuprinse în telegrama datată 12 august 1944.

Răspuns la No. 29

14. VIII. 1944

Rog comunică următoarele:

1) Frontul este compus din Partidul național-țărănesc sub președinția d-lui Iuliu Maniu, Partidul național-liberal sub președinția d-lui Dinu Brătianu, Partidul comunist și Partidul social-democrat. În sânul Frontului, partidele comunist și social-democrat au asumat și reprezentarea Frontului plugarilor și muncitorilor, o organizație regională condusă de d-l. Groza, a grupării Ralea și a Frontului patriotic (din care face parte Magheru ce se află actualmente în închisoare).

2) Nu au rămas în afara Frontului decât gruparea Tătărescu și legionarii. D-l Tătărescu este în fruntea unei desidențe a Partidului național-liberal, și anume a elementelor care au colaborat mai activ cu fostul rege Carol în ultimii ani ai domniei acestuia. Toate cele patru partide componente directe ale Frontului au fost de acord ca gruparea Tătărescu să nu fie admisă din cauza responsabilității ce îi revine împreună cu fostul guvern al (?) în evoluția politicii externe a României după îndepărtarea lui Titulescu.

3) Majestatea Sa Regele consideră Frontul național-